

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep

0030 OSLO

Oslo 17.02.2016
Deres ref: 15/2840

Høringsuttalelse til Høring – øvre grense for reguleringsfond etter tjenestepensjonsloven § 4-6

Aktuarkonsulenters forum (AKF) viser til høring av 17.11.2016 fra Finansdepartementet, med høringsnotat fra Finanstilsynet, med forslag til å forskriftsfeste en øvre grense for reguleringsfond etter tjenestepensjonsloven § 4-6.

AKF støtter at dersom det skal settes en øvre grense på reguleringsfondet, så bør denne være målt i prosent av pensjonsbeholdningen.

AKF mener at en grense på reguleringsfondet bør settes slik at den kan følge utviklingen i G, likevel slik at den settes til minst 5 prosent av pensjonsbeholdningen.

AKF vil påpeke at innføringen av en øvre grense på reguleringsfondet vil kunne gi en lavere pensjon til de ansatte enn om en slik grense ikke innføres, samtidig som foretaket vil kunne få midler til disposisjon til å betale alminnelige innskudd til pensjonsordningen. AKF savner en vurdering av effekter for de ansatte og foretakene av forslaget i høringsnotatet, og mener at høringsnotatet gir dårlig grunnlag for å ta en velbegrunnet stilling til forslaget. AKF vil her belyse og kommentere noen av disse effektene.

Effekter av forslaget gjør at det kan stilles mer overordnede spørsmål knyttet til både tjenestepensjonsloven og innskuddspensjonsloven vedrørende håndtering av midler og fordeling av overskudd mellom arbeidstakere og arbeidsgivere i tjenestepensjonsordninger.

Øvre grense på reguleringsfondet målt i prosent av pensjonsbeholdningen

I de tilfellene det er avtalt at pensjonsbeholdningen skal reguleres med alminnelig lønnsvekst i samfunnet (G-veksten), skal reguleringsfondet tjene som en buffer mot lav avkastning.

AKF mener derfor det er naturlig at en øvre grense på reguleringsfondet måles som en prosent av pensjonsbeholdningen.

Størrelsen på øvre grense av reguleringsfondet

Finanstilsynet foreslår at øvre grense settes til 5 prosent av pensjonsbeholdningen, ut fra en antagelse om at fondet vil kunne regulere pensjonsbeholdningen tilsvarende grunnbeløpsendringen i nesten to år, gitt at avkastningen er null og grunnbeløpsendringen i snitt 2,5 prosent.

Dette er en meget statisk antagelse. Grunnbeløpsendringene vil kunne bli både høyere og lavere enn 2,5 prosent på sikt. Det kan derfor være mer hensiktsmessig å fastsette en øvre grense som kan variere ettersom den alminnelige lønnsveksten endres, men uten å fjerne sikkerheten som en grense på 5 prosent tross alt gir. Det kan også være ønskelig for foretaket å ha en øvre grense, men at de ikke er *pliktig* til å ta ut midler fra reguleringsfondet om de ikke ønsker dette. Et forslag til forskriftstekst kan derfor være:

Øvre grense for størrelsen på reguleringsfondet kan settes til minst to ganger gjennomsnittet av de tre siste års alminnelig lønnsvekst i samfunnet (regulering i grunnbeløpet i folketrygden), likevel minst fem prosent, av pensjonsbeholdningen for aktive medlemmer for den eller de pensjonsordninger foretaket har.

AKF mener at en grense på reguleringsfondet bør settes slik at den kan følge utviklingen i G, likevel at den må settes til minst 5 prosent av pensjonsbeholdningen.

Effekter av innføring av øvre grense på reguleringsfondet

Etter tjenstepensjonslovens § 4-11 første ledd og § 6-2 annet ledd skal ansatte som tar ut pensjon eller som fratrer sin stilling i foretaket, få sin andel av reguleringsfondet tilført pensjonsbeholdningen. Et øvre tak på reguleringsfondet vil dermed begrense mulig pensjon, en begrensning som i øyeblikket ikke er tatt i bruk.

Det kan diskuteres hvorvidt ansatte i et foretak som har en pensjonsordning der pensjonsbeholdningen skal reguleres med alminnelig lønnsvekst og som har garanti for en slik regulering, i tillegg bør ha krav på ytterligere avkastning. I offentlig tjenstepensjon og i privat ytelsespensjon er det foretaket som blir tilført avkastning ut over garantien. I innskuddspensjon med individuelt investeringsvalg og i pensjonsordning etter tjenstepensjonsloven med individuelt investeringsvalg, skal foretaket ikke kunne ta ut noe avkastning.

Finansdepartementet har i proposisjonen til tjenstepensjonsloven påpekt at siden foretaket bærer avkastningsrisikoen når det er garantert en regulering av pensjonsbeholdningen, bør eventuell avkastning utover det som er nødvendig til regulering tilføres premiefondet.

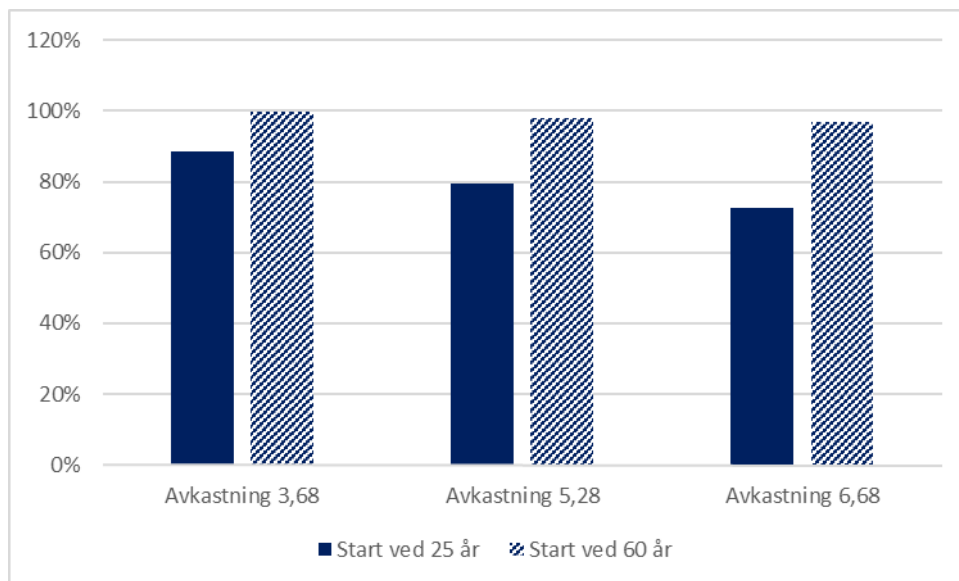
Det kan være gode grunner både for at de ansatte og for at foretaket bør få en andel av avkastning ut over det som garanteres. Det er en fordel for begge parter å få tilført midlene, de ansatte i form av pensjon, foretakene slik at de kan betale innskudd. AKF savner en grundigere diskusjon av dette forholdet.

I figur 1 gis det noen stiliserte eksempler på hvor mye lavere pensjonen kan bli dersom de ansatte ikke får noe fra reguleringsfondet, i motsetning til om de får sin andel av et

reguleringsfond under forskjellig forutsetninger om avkastning. Som det fremgår av figurene vil det kunne bety mye for årlig pensjon hvordan reguleringsfondet håndteres.

Forskjellene i pensjon ved forskjellig andel av reguleringsfondet er større for de som er unge når de blir med i ordningen enn for eldre fordi de har flere år til pensjonsalder og dermed flere år med ev. avkastning og regulering.

Figur 1 Årlig pensjon med det foreslåtte taket på reguleringsfondet i prosent av årlig pensjon uten tak

Forutsetninger: Fast lønn hele yrkeskarrieren i prosent av G, oppstart i ordningen ved 25 eller 60 år, forventet avkastning ut fra aksjeinvestering på henholdsvis 20, 50 eller 80 prosent og resten i obligasjoner, som etter Finans Norges avtale om avkastningsprognoser vil gi avkastning på henholdsvis 3,68, 5,28 eller 6,68 prosent, G-regulering på 2,5 prosent

Forskjellene i pensjon ved forskjellig andel av reguleringsfondet er også avhengig av størrelsen på avkastningen, lønnsnivå og innskuddspensjonsnivå. Alle disse forholdene burde vært belyst i et høringsnotat om saken, slik at de som skal uttale seg kunne sett konsekvensene av den foreslåtte forskriftsteksten.

Foretakene vil kunne få midler tilført premiefondet etter forslaget til tak på reguleringsfondet. Hvor mye foretaket vil kunne få tilført avhengig av de samme forholdene som nevnt tidligere knyttet til størrelsen på årlig pensjon. Ved en avkastning på 3,68¹ prosent av kapitalen og en G-regulering på 2,5 prosent, vil det kunne ta om lag 5 år fra oppstart til foretaket vil kunne ta ut midler fra reguleringsfondet. Med en avkastning på 6,68 prosent² vil foretaket kunne ta ut midler allerede etter 2 år. Det tredje året vil foretaket kunne ta ut en avkastning på 4 prosent av pensjonskapitalen.

¹ Tilsvarende 20 prosent i aksjer og resten i obligasjoner jf. Finans Norges bransjeavtale om avkastningsprognoser revidert 04.06.2015.

² Tilsvarende 80 prosent i aksjer og resten i obligasjoner jf. Finans Norges bransjeavtale om avkastningsprognoser revidert 04.06.2015.

Etter hvert som innbetalinger foretas og regulering foretas, vil pensjonskapitalen øke. Avkastningen foretaket kan ta ut vil etter hvert kunne bli langt større målt i prosent av lønn enn målt i prosent av pensjonskapitalen, og vil etter hvert kunne dekke mye av premieinnbetalingene. Samtidig står foretakene en risiko dersom avkastningen skulle bli så dårlig at det ikke er nok midler i reguleringsfondet til å betale den garanterte reguleringen.

Plasseringen av investeringer og forventet avkastning er en viktig faktor i vurderinger som her diskuteres. Typisk vil et produkt med rentegaranti, om enn 0 prosent, ha en sikrere investering enn et produkt uten rentegaranti. Dette vil naturlig innebære lavere aksjeandel enn om det ikke var garantier tilknyttet, og dermed lavere forventet avkastning. For tiden er det vanlig å anta en avkastning i tjenstepensjon med garantert regulering maksimalt lik den en får ved å plassere ca.20 prosent i aksjer og resten i obligasjoner, noe som gir en forventet avkastning på ca. 3,68 prosent.

Med vennlig hilsen
for Aktuarkonsulenters forum

Sissel Rødevand
leder